

Financial Risk&Regulation

Az MNB ICAAP-ILAAP-BMA
kézikönyvének változásai

Hírlevél – 2024. február

Az MNB 2023. decemberében szokásos módon frissítette az ICAAP¹ és az ILAAP² folyamataira és felülvizsgálatukra, illetve a BMA³-ra vonatkozó elvárásait és módszertanait és kiadta a módosított kézikönyvét a felügyelt intézmények számára. Az MNB éves aktualizálását követően a KPMG szakértői immáron ötödik éve elemzik és mutatják be a főbb változásokat. A korábbi kézikönyvek összefoglalóit tartalmazó hírlevelek jelen összefoglalónk végén találhatóak.

Áttekintés

A jelentősebb változások között említést érdemel a banki könyvi kamatláb-kockázati tőkekövetelmény meghatározásának módszertanának, a zöld tőkekövetelmény-kedvezményekre vonatkozó előírásoknak, valamint a hitelezési kockázatokhoz kapcsolódó bekezdéseknek a módosítása, kiegészítése és pontosítása. A módosítások mellett a befektetési vállalkozások szabályozására vonatkozó fejezetek és utalások törlésre kerültek.

Banki könyvi kamatláb-kockázat

Az MNB több ponton módosította a Kézikönyv banki könyvi kamatláb-kockázat kezelésére vonatkozó részét. Korábbi hírlevelünkben már összegeztük az EBA ajánlás legfrissebb elemeit és korábbi módosításait, és most a legújabb változtatásokat fogjuk áttekinteni a hazai szabályozásban.

1. A tőke gazdasági értékének (EVE) számítása

Az MNB a korábbi elvárásokat pontosítva kiemeli, hogy a bankoknak az EVE szemléletű számításoknál (ideértve a Fair Value kalkulációt is) minden devizanem esetében a kockázatmentes hozamgörbével kell a pénzáramlásokat

diszkontálni. A használt kockázatmentes hozamgörbékkel szemben elvárás, hogy a számítás vonatkozási napján megfigyelhető, legkisebb fizetési gyakoriságú instrumentumok (pénzpiaci kamatlábak, FRA, futures és swap ügyletek) kamatlábaiból kerüljenek felépítésre. Amennyiben rendelkezésre áll egy adott devizanem esetében, akkor OIS hozamgörbét szükséges alkalmazni. A sztenderd kamat sokkokat az alap kamatforgatókönyvben használt kockázatmentes hozamgörbéből számított, folytonos kamatlábakból álló (spot) zérókupon hozamgörbére kell alkalmazni.

További előírás, hogy (az arányosság elvét szem előtt tartva) a bankok törekedjenek a változó kamatozású ügyletek esetében a teljes, lejáratig tartó tőke- és kamat pénzáramlás megbecslésére az EVE és Fair Value számítás során. Ennek során figyelembe kell venni az ügyletekre jellemző kamatfixing konvenciókat is (pl. szorzó használata, referencia kamatláb átlagolása, késleltetése). A kamat pénzáramlásokat a forward kamatlábak alapján szükséges meghatározni; a kamatlábakat az egyes kamat forgatókönyvekben használt hozamgörbékéből, névleges kamatlábként kell kiszámítani.

1 A tőke megfelelés belső értékelési folyamata

2 A likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata

3 Üzleti modell elemzés

Újdonság, hogy a bankok a forint, euró és amerikai dollár devizanemekhez tartozó hozamgörbék mozgása közötti korreláció esetleges kockázatcsökkentő hatásának mértékét is figyelembe vehetik. A HUF, EUR és USD devizanemekre összesítve kapott dEVE, illetve dINC (jövedelem) alapján kalkulált periódus végi tőkeszükséglet értékét, illetve a periódus végi tőkeszükséglet összegét a korreláció hatásának megfelelő mértékben mérsékelhetik, de legfeljebb 15%-kal. Az ehhez használt korreláció mátrixot az 1. ábra mutatja be vizuálisan, ahol a piros háttérrel rendelkező cellák mutatják a magasabb korrelációt az egyes kamatok között.

Korreláció	HUF 3M	HUF 5Y	HUF 20Y	EUR 3M	EUR 5Y	EUR 20Y	USD 3M	USD 5Y	USD 20Y
HUF 3M	1	0.59	0.34	0.06	0.04	0.06	0.12	0.1	0.06
HUF 5Y	0.59	1	0.77	-0.08	0.23	0.27	0.07	0.34	0.28
HUF 20Y	0.34	0.77	1	0	0.31	0.39	0.1	0.39	0.41
EUR 3M	0.06	-0.08	0	1	0.51	0.26	0.59	0.26	0.31
EUR 5Y	0.04	0.23	0.31	0.51	1	0.82	0.33	0.71	0.66
EUR 20Y	0.06	0.27	0.39	0.26	0.82	1	0.2	0.66	0.74
USD 3M	0.12	0.07	0.1	0.59	0.33	0.2	1	0.37	0.3
USD 5Y	0.1	0.34	0.39	0.26	0.71	0.66	0.37	1	0.83
USD 20Y	0.06	0.28	0.41	0.31	0.66	0.74	0.3	0.83	1

1. ábra Az IRRBB diverzifikációs hatás számításához használt korrelációs mátrix

2. A banki könyv kamatláb-kockázatához kapcsolódó stressz-tesztek

Az MNB már korábban is előírta, hogy a bankok a banki könyvre vonatkozóan számítsák a sztenderd kamatláb-sokkok hatását a jelentős devizanemekre, illetve ezeket a hatásokat a tőkeszükséglet meghatározása során is figyelembe kellett venni.

Korábban ennek meghatározása csak azokra a devizanemekre vonatkozott, amelyek esetében az adott banknak az adott devizanemben denominált, és nem a kereskedési könyvben nyilvántartott eszközeinek, forrásainak és mérlegen kívüli ügyleteinek összege meghaladja az összes banki könyvi tétel állományának 5%-át; illetve, ha az 5%-nál nagyobb arányú devizák összege nem teszik ki a teljes banki könyv 90%-át, akkor az 5%-nál kisebb arányúakra is.

A számításba vett devizanemek körébe azonban a fentiekén kívül a következő feltételek valamelyikének megfelelő devizanemek is bekerülnek: azokat a devizanemeket is figyelembe kell venni, amelyek hivatalos pénznemnek vagy törvényes fizetőeszköznek számítanak valamelyik országban, melyben az intézmény prudenciális körébe tartozó csoporttagjai székhellyel rendelkeznek; és azokat is, amelyeket a bank előzetes becslései szerint a jövedelem érzékenységi és/vagy gazdasági tőkeérték érzékenységi mutatókkal mért kockázati kitettsége meghaladja a teljes banki könyvre kalkulált érzékenységi mutatók 5%-át.

Tőkekövetelmény-kedvezmény

Az MNB a tőkekövetelmény-kedvezményre vonatkozó feltételek felülvizsgálatát és módosításait szokás szerint a lakáscélú zöld tőkekövetelmény-kedvezményre vonatkozó pontjára fókuszálta, a vállalati és önkormányzati vonatkozású szabályokat mindössze kisebb pontosítások érintették. Az előző évi frissítés során szofisztikáltabb feltételek léptek életbe, melyeknek megfelelően több kategória jelent meg. A 2023-as frissítés megtartotta a korábban szétválasztásra került új és használt lakásokat az adásvétel szempontjából, és továbbra is külön kategóriát képez a használt lakás adásvétele és felújítása is. Ezen felül a tavaly új kategóriaként megjelent adásvétel előtt felújított lakóingatlan alkotja még az idei bontást is, viszont az energiabesorolásra vonatkozó elvárások tovább szigorodtak.

A 2023.11.01. után kötött hitelszerződések esetén legfeljebb 68 kWh/m²/év összesített energetikai jellemző és „A+” energetikai minőség esetén 5% a kedvezmény mértéke. További szigorítás, hogy a 7%-os kedvezmény a 2023.11.01. után beadott építési engedély kérelmek esetén csak „A++” vagy azt meghaladó besorolás esetén érvényesíthető, amíg ez a tavalyi feltételrendszer szerint „AA” minőségtől automatikus volt.

Korszerűsítési intézkedés esetén 5%, kivéve, ha a hitelszerződés 2023.10.31. előtti és a korszerűsítési intézkedés végrehajtása után a lakóépület energetikai minőség szerinti besorolása „AA” vagy annál kedvezőbb, akkor 7%.

Felújítás és használt lakóépület adásvétele esetén 5%, kivéve, ha a Felújítás végrehajtása után a vásárolt, használt lakóépület energetikai minőség szerinti besorolása 2023.10.31-ig beadott építési engedély kérelmek esetében „AA”, illetve 2023.11.1-jét követően beadott építési engedély kérelmek esetében „A++” vagy annál kedvezőbb, akkor 7%.

A változásokat az alábbi táblázat foglalja össze.

2023					
Energetikai besorolás	BB		AA		
	2022.06.09. előtt 90 kWh/m ² /év	2022.06.09. után 80 kWh/m ² /év			
Új lakóépület adásvétel vagy építés	5%		7%		
Használt lakóépület adásvétele	5%		7%		
Felújítás után vásárolt lakóépület	5%		7%		
Felújítás vagy korszerűsítés	5%		7%		
2024					
Energetikai besorolás	BB		A+	AA	A++
Feltételek változása	2022.06.09. előtt 90 kWh/m ² /év	2022.06.09. és 2023.10.31. között 80 kWh/m ² /év	2023.11.01. után 68 kWh/m ² /év	2023.10.31. előtt	2023.11.01. után
Új lakóépület adásvétel vagy építés	5%		7%		
Használt lakóépület adásvétele	5%		7%		
Felújítás után vásárolt lakóépület	5%		7%		
Felújítás vagy korszerűsítés	5%		7%		

forrás: saját szerkesztés

A zöld tőkekövetelmény-kedvezmény mellett új ponttal bővült a Kézikönyv a veszteségplafon mellett nyújtott (viszont)garancia tőkekövetelmény csökkentő hatásának érvényesítésének feltételeivel. Mivel az erre vonatkozó tőkekövetelmény csökkentő hatást az 1. pillérben jellemzően nem lehet figyelembe venni a [CRR⁴](#) 213. cikkében és a 215. cikk (1) bekezdésében meghatározott előírások miatt, az MNB a (viszont)garantőr minőségéhez kapcsolódó alacsonyabb tőkekövetelményt az éves ICAAP felülvizsgálatok során, a SREP szorzó segítségével érvényesíti. Ennek háttere az, hogy a finanszírozó számára nem ismert, hogy a veszteségplafon milyen mértékben vonatkozik a finanszírozott ügyletre, emellett a finanszírozónak közvetlen ellenőrzésén kívül esik ennek a veszteségplafonnak a kezelése, aktuális kihasználtsága. Egy esetleges beváltási igény

esetén – különösen válsághelyzetben – nem biztosított, hogy a (viszont)garancia minden esetben rendelkezik a veszteségplafonon belül szabad kerettel és így teljesíthető a finanszírozó felé vállalt kezesség.

Működési kockázat

A Bázeli III véglegesítése keretében kialakított új működési kockázati sztenderd módszer várható alkalmazása 2025. január 1-re tehető az MNB várakozásai szerint. Az új módszer (SMA⁵) a benyújtott módosítási javaslat értelmében leváltja a korábban alkalmazott módszerek mindegyikét, mivel azok a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság álláspontja szerint nem kellően kockázatérzékenyek, illetve a belső modellezési módszertanok közötti különbségek megnehezítik a mérések összehasonlíthatóságát.

⁴ Az Európai Parlament és Tanács hitelintézetekre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 575/2013/EU rendelete.

⁵ Standardised Measurement Approach

Ennek megfelelően az MNB továbbra is javasolja az új módszertan szerinti számításokat is elvégezni a jelenleg alkalmazott módszerek mellett. Ez segíti, hogy az SMA-val számolt tőkekövetelmény mértékének a jelenlegi modellhez képesti esetleges szignifikáns eltérését fel lehessen fedezni, hiszen felügyeleti szempontból releváns a nem fedezett működési kockázat ténye, melynek tőkével való lefedezését az MNB a SREP során 2. pillér alatt előírhatja.

* * * * *

A nemzetközi szabályozói környezet és a hazai gyakorlat mentén az MNB is folyamatosan bővíti és pontosítja elvárásait, mely jelentősen érinti a pénzpiacok szereplőit, és azok törvényi előírásoknak történő megfelelését. A KPMG szakértői készséggel állnak rendelkezésre a felügyeleti elvárások értelmezésben, implementálásában, és releváns szakmai tanácsokat nyújtanak a megfelelő gyakorlatok kialakításához.

A hírlevél készítésében részt vettek: Kiss Viktor, Soltész József, Szalontai Márton.

Az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyvek korábbi változásait az ezekben a hírlevelekben foglaltuk össze:

[2023. március](#), [2022. január](#), [2021. február](#), [2020. február](#)

Kontakt:

Szalai Péter
Associate Partner
M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu
[KPMG.hu](https://www.kpmg.hu)

Wieder Gergő
Igazgató
M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

Soltész József
Szenior Menedzser
M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

Viktória Glózer-Say
Menedzser
M: +36 70 978 7031
E: viktoria.glozer-say@kpmg.hu

A jelen dokumentumban ismertetett szolgáltatások közül néhány vagy mindegyik lehet, hogy nem engedélyezett a KPMG könyvvizsgálattal érintett ügyfelei, valamint azok leányvállalatai vagy kapcsoló társaságai esetében.

A jelen dokumentumban lévő információk általános jellegűek, és nem vonatkoznak egyetlen konkrét személy vagy társaság körülményeire sem. Bár törekszünk arra, hogy pontos és időszzerű információkat adjunk, nem lehet garancia arra, hogy ezek az információk pontosak abban az időpontban, amikor megkapják azokat vagy arra, hogy pontosak maradnak a jövőben. Az ilyen információk alapján senkinek sem szabad intézkedéseket hozni megfelelő szakmai tanácsadás nélkül az adott helyzet alapos felmérését követően.

© 2024 KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a KPMG International Limited („KPMG International”) angol „private company limited by guarantee” társasághoz kapcsolódó független tagtársaságokból álló KPMG globális szervezet tagtársasága. Minden jog fenntartva.

A KPMG név és logó a KPMG globális szervezet független tagtársaságai által licenc alapján használt védjegyek.